

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000314

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 23-02-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Петрова Софія Олексіївна

2. Sofiia O. Petrova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 02-04-2026

Спеціальність за освітою: Мова і література (англійська)

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 12004

Повне найменування юридичної особи: Хмельницький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02071234

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Хмельницький, Хмельницький р-н., 29016, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Хмельницький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02071234

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Хмельницький, Хмельницький р-н., 29016, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.15, 14.35, 14.91

Тема дисертації:

1. Тенденції розвитку дуальної системи вищої освіти Німеччини
2. Trends in the Development of the Dual Higher Education System in Germany

Реферат:

1. У дисертації здійснено комплексне порівняльно-педагогічне дослідження сучасних тенденцій розвитку дуальної системи вищої освіти Федеративної Республіки Німеччина та обґрунтовано можливості використання конструктивних ідей німецького досвіду в системі вищої освіти України. Актуальність теми зумовлена глибокими трансформаційними процесами сучасних освітніх систем, що відбуваються під впливом глобалізації, інтернаціоналізації вищої освіти, цифровізації економіки, демографічних зрушень і структурних змін ринку праці. Зазначені процеси посилюють запит на практико-орієнтовану підготовку фахівців, здатних до професійної адаптації, інтеграції в реальне виробниче середовище та виконання складних професійних функцій уже на етапі навчання, а також актуалізують потребу в нових інституційних механізмах узгодження інтересів освіти, економіки та сфери зайнятості. Актуальність дослідження посилюється демографічними викликами, характерними для більшості європейських країн, зокрема старінням населення, скороченням чисельності молоді працездатного віку та зростанням конкуренції між регіонами й державами за кваліфіковані трудові ресурси. За таких умов системи вищої освіти дедалі частіше

розглядаються не лише як інституції підготовки фахівців, а як елементи державної кадрової та соціально-економічної політики, покликані забезпечувати стабільність ринку праці, регіональний розвиток і відтворення людського капіталу. Дуальну систему вищої освіти Німеччини розглянуто як інституційно сформовану та нормативно закріплену модель, що функціонує в умовах стабільного соціального партнерства між державою, закладами вищої освіти та роботодавцями. Уточнено сутність дуальної вищої освіти як інституційно організованої форми здобуття освіти, що ґрунтується на системній інтеграції академічного навчання у закладах вищої освіти та професійної діяльності здобувачів освіти на підприємствах за умов чіткого нормативно-правового регулювання, інституційної координації та розподілу відповідальності між учасниками дуального процесу. Обґрунтовано, що дуальність у вищій освіті не зводиться до формального поєднання теорії і практики, а передбачає наявність сталих партнерських механізмів, професіоналізацію наставництва та узгодження освітніх і виробничих цілей. Методологічну основу дослідження становить поєднання інституційного, системного та порівняльно-педагогічного підходів, що дало змогу розкрити дуальну вищу освіту як складний соціально-освітній феномен, зумовлений взаємодією нормативних, організаційних, економічних і педагогічних чинників. У ході дослідження виокремлено ключові тенденції розвитку дуальної системи вищої освіти Німеччини, зокрема інституціоналізацію дуальної вищої освіти як складової національної системи професійної підготовки, інституційну диференціацію моделей дуальних освітніх програм, поглиблення інтеграції теоретичної та практичної підготовки, розширення участі роботодавців, еволюцію фінансово-організаційних механізмів, удосконалення системи забезпечення якості, а також вплив цифровізації та інтернаціоналізації. Проаналізовано стан упровадження дуальної форми здобуття вищої освіти в Україні та встановлено, що вона перебуває на етапі інституційного становлення, що зумовлює фрагментарність нормативно-правового регулювання, обмежену роль роботодавців у реалізації та управлінні дуальними програмами, а також недостатню розвиненість координаційних механізмів. Типологізовано інституційні моделі реалізації дуальної вищої освіти в Україні та обґрунтовано перспективні напрями її розвитку з урахуванням німецького досвіду як референтної моделі без механічного перенесення її інституційних форм. Наукова новизна дослідження полягає в систематизації сучасних тенденцій розвитку дуальної системи вищої освіти Німеччини з позицій інституційного підходу та в обґрунтуванні можливостей їх адаптації до умов українського освітнього простору. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації полягає у поглибленні теоретико-методологічних засад дуальності як системоутворювального принципу інтеграції академічної підготовки та професійної діяльності, а також у можливості використання отриманих висновків у формуванні державної освітньої політики, проектуванні та впровадженні дуальних освітніх програм, розвитку партнерської взаємодії між закладами вищої освіти та роботодавцями, удосконаленні механізмів забезпечення якості дуальної вищої освіти.

2. The dissertation presents a comprehensive comparative pedagogical study of contemporary trends in the development of the dual system of higher education in the Federal Republic of Germany and substantiates the possibilities of applying constructive elements of the German experience within the higher education system of Ukraine. The relevance of the topic is determined by profound transformational processes in modern educational systems driven by globalization, internationalization of higher education, digitalization of the economy, demographic shifts, and structural changes in the labor market. These processes intensify the demand for practice-oriented training of specialists capable of professional adaptation, integration into real working environments, and the performance of complex professional functions already during their studies, while highlighting the need for institutional mechanisms to coordinate the interests of education and the economy. The relevance of the research is further reinforced by demographic challenges characteristic of most European countries, including population aging, a decline in the working-age youth cohort, and increasing competition among regions and states for qualified labor resources. Under these conditions, higher education systems are increasingly viewed not only as institutions for training specialists but also as elements of state personnel and socio-economic policy aimed at ensuring labor market stability and regional development. The dual system of higher education in Germany is examined as an institutionally established and legally regulated model operating under conditions of stable social partnership between the state, higher education institutions, and employers. The

essence of dual higher education is clarified as an institutionally organized form of education based on the systematic integration of academic learning at higher education institutions with students' professional activity at enterprises, under conditions of clear legal regulation, institutional coordination, and a defined distribution of responsibilities among participants in the dual process. It is substantiated that duality in higher education is not limited to a formal combination of theory and practice but presupposes stable partnership mechanisms, professionalization of mentoring, and alignment of educational and production objectives. The methodological framework of the study is based on the integration of institutional, systemic, and comparative pedagogical approaches, which made it possible to conceptualize dual higher education as a complex socio-educational phenomenon shaped by the interaction of regulatory, organizational, economic, and pedagogical factors. The study identifies key trends in the development of the dual system of higher education in Germany, including the institutionalization of dual higher education as a component of the national system of professional training, institutional differentiation of dual program models, deepening integration of theoretical and practical training, expansion of employer participation, evolution of financial and organizational mechanisms, improvement of quality assurance systems, and the impact of digitalization and internationalization. The state of implementation of the dual form of higher education in Ukraine is analyzed, revealing that it remains at the stage of institutional formation, which results in fragmented legal regulation, a limited role of employers in the implementation and governance of dual programs, and insufficiently developed coordination mechanisms. Institutional models of dual higher education in Ukraine are typologized, and prospective directions for its development are substantiated, taking into account the German experience as a reference model without mechanical transfer of its institutional forms. The scientific novelty of the study lies in the systematization of contemporary trends in the development of the dual system of higher education in Germany from the perspective of the institutional approach and in substantiating the possibilities of their adaptation to the Ukrainian educational context. The theoretical and practical significance of the dissertation results consists in deepening the theoretical and methodological foundations of duality as a system-forming principle of integrating academic training and professional activity, as well as in the potential application of the findings in shaping state educational policy, designing and implementing dual educational programs, developing partnership interaction between higher education institutions and employers, and improving quality assurance mechanisms in dual higher education.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Petrova, S. Comparative analysis of Ukrainian and German higher education systems: Exploring contrasts and potential collaborative endeavors in professional pedagogy, *Comparative Professional Pedagogy*, 2023, Vol. 13, No. 1, pp. 117–131.
- Петрова, С. Дуальна форма здобуття освіти у Німеччині: структура, динаміка, порівняльні аспекти впровадження в Україні, *Comparative Professional Pedagogy*, 2025, Vol. 15, No. 1, pp. 153–165.
- Петрова, С. Професійність, консенсус, дуальність: базові принципи дуальної освіти Німеччини та їхня актуальність, *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2025, № 87(2), с. 347–360.
- Петрова, С. О. Інституційна диференціація моделей дуальної вищої освіти в Німеччині: між повною інституціоналізацією та інтеграційною реалізацією, *Академічні візії*, 2026, № 51.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0119U103663

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бідюк Наталя Михайлівна

2. Natalia M. Bidiuk

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Хмельницький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02071234

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Хмельницький, Хмельницький р-н., 29016, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Авшенюк Наталія Миколаївна

2. Nataliia M. Avsheniuk

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 21593122

Місцезнаходження: вул. Максима Берлинського, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пазюра Наталія Валентинівна
2. Nataliia V. Paziura

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний авіаційний університет**Код за ЄДРПОУ:** 01132330**Місцезнаходження:** проспект Любомира Гузара, Київ, 03058, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Король Світлана Володимирівна
2. Svitlana V. Korol

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.04**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Хмельницький національний університет**Код за ЄДРПОУ:** 02071234**Місцезнаходження:** вул. Інститутська, Хмельницький, Хмельницький р-н., 29016, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Садовець Олеся Володимирівна
2. Olesia V. Sadovets

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.04**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Хмельницький національний університет**Код за ЄДРПОУ:** 02071234**Місцезнаходження:** вул. Інститутська, Хмельницький, Хмельницький р-н., 29016, Україна

